

Kas nedrošs – to neglabā! Aicina nodot nedrošās elektroierīces

Katrs ceturtais iedzīvotājs (25%) personīgi saskāries vai zina kādu, kas ir pieredzējis elektrotehnikas izraisītu negadījumu. Lai pievērstu sabiedrības uzmanību drošības riskiem, kurus rada nolietotas vai nedrošas elektrotehnikas lietošana un uzglabāšana, “Aj Power Recycling”, apdrošinātājs “BALTA” un SIA “ZAAO” gada nogalē uzsāk izglītojošu vides akciju “Kas nedrošs – to neglabā!” un aicina nevajadzīgo elektrotehniku nodot drošai utilizācijai.

Kā liecina apdrošinātāja “BALTA” novērojumi, elektroierīču izraisīti ugunsgrēki kļūst arvien postošāki – šogad vidējā atlīdzība ugunsgrēkos, kurus izraisījuši elektriskie, pieaugusi par 44%. Taču trīs gadu laikā vidējā atlīdzība gandrīz trīskāršojusies no 14.5 tūkstošiem eiro 2022. gadā uz 42.1 tūkstoti eiro šogad. Lielu daļu šo ugunsnelaimju izraisījušas elektroierīces, kuras bijušas bojātas, nekvalitatīvi ražotas vai neatbilstoši izmantotas.

Lētās elektroierīces internetā – slēpts risks mājošanas drošībai

Jaunākās aptaujas rezultāti atklāj, ka vairāk nekā trešdaļa iedzīvotāju (39%) ikdienā lieto elektroierīces, kas vecākas par 15 gadiem, bet gandrīz katrs desmitais (8%)

pakļauj sevi un mājiniekus drošības riskam, lietojot elektroierīces, kas ir bojātas, bet vēl pilda savu funkciju. Visbiežāk bojātas ierīces izmanto jaunieši vecumā no 18 līdz 29 gadiem un studenti. Eksperti uzsver, ka situācijās, kad elektroierīcēm parādās jebkādi vizuāli defekti vai darbības traucējumi, tā nekavējoties jāpārbauda sertificētā servisā vai pareizi jāutilizē.

“Aizvien biežāk novērojam, ka iedzīvotāju drošību apdraud lētas un nekvalitatīvas elektroierīces, kas iegādātas Āzijas interneta veikalos. Ik gadu saņemam atlīdzību pieteikumus par ugunsnelaimēm, kas izcēlušās, aizdegoties rokas putekļsūcējiem, viedtālruniem, galvas lukturiem, eglīšu virtenēm un pat sprāgstot *power* bankām (ārējais akumulators). Šie gadījumi parāda, cik būtiski ir pievērst uzmanību gan ierīces kvalitātei, gan tās drošai lietošanai,” **norāda Jānis Vaivods, “BALTA” risku vadības konsultants un eksperts ugunsdrošības jautājumos.**

Drošības riski pastāv ne tikai lietošanā esošām bojātām, bet arī vecām un jau nolietotām ierīcēm, kas stāv noglabātas mājās. To, ka šādas ierīces atrodas viņu mājoklī, atzīst gandrīz puse (41%) respondentu. Eksperti vērš uzmanību, ka vairāk nekā 15 gadus vecas ierīces var saturēt toksiskas vielas, savukārt ierīces ar litija jonu baterijām, piemēram, elektroskrejriteņi, mobilie telefoni, planšetdatori, *power* bankas, var uzliesmot un aizdegties, ja nepareizi uzglabātas un utilizētas, radot nopietnus zaudējumus. Piemēram, kādā “BALTA” reģistrētā gadījumā mājoklī baterijas īssavienojuma dēļ aizdegās elektroskrejriteņis – izdega 60% no dzīvokļa, un “BALTA” atlīdzībā izmaksāja 63.4 tūkstošus eiro. Savukārt citā gadījumā pērn mājoklī, uzsprāgstot *power* bankai, ugunsgrēka radīto zaudējumu apmērs pārsniedza 18.9 tūkstošus eiro.

Katrs otrais iedzīvotājs nav pārliecināts, kā pareizi nodot nolietoto elektrotehniku

Veiktā aptauja arī izgaismoja joprojām bīstamu tendenci – 15% no aptaujātajiem, kas aizvadītā gada laikā ir atbrīvojušies no nolietotās elektrotehnikas, utilizāciju veica nepareizi – novietojot to pie vai iemetot sadzīves atkritumu konteinerā, vai vēl sliktāk – atstājot dabā. Tāpat 48% aptaujāto norāda, ka joprojām nav pārliecināti par to, kā un kur pareizi jānodod nevajadzīgā elektrotehnika.

“Elektrotehnikas lietošanas paradumi pēdējos gados ir būtiski mainījušies un cilvēki arvien biežāk iegādājas dažādas nelielas ierīces (gadžetus), kas nereti ir zemākas kvalitātes un ar īsu kalpošanas laiku. Starp iemesliem, kas attur iedzīvotājus no nolietotās elektrotehnikas nodošanas, kā vienu no biežākajiem aptaujātie norādīja to, ka ierīces ikdienā netraucē (29%). Tas ļauj secināt, mājsaimniecībās turpina uzkrāties ievērojams daudzums elektroierīču, kas netiek izmantotas un arī netiek nodotas pārstrādei. Šādas ierīces no malas var šķist nekaitīgas, bet realitātē, nepareizi uzglabājot vai regulāri nepārbaudot to stāvokli, ir nopietns apdraudējums cilvēkiem un videi,” skaidro **Uldis Skrebs, “AJ Power Recycling” valdes loceklis.**

Droša elektrotehnikas nodošana

Gada tumšajā laikā izmantojam dažādas elektroierīces, lai radītu svētku atmosfēru sev un citiem. Lai svētki nepārvērstos par nelaimi, SIA "ZAAO", "AJ Power Recycling" un "BALTA" aicina iedzīvotājus rūpīgi izvērtēt iegādāto elektroierīču kvalitāti un atbrīvoties no nolietotām un nedrošām elektroierīcēm.

"Cilvēki grib rīkoties pareizi, bet nereti pietrūkst skaidrības, kur ko likt un kāpēc dažādas nolietotas ierīces nav labi glabāt mājās. Tāpēc ir svarīgi vienlaikus izglītēt, nodrošināt pieejamu infrastruktūru un neatlaidīgi iesaistīt iedzīvotājus, lai pareizā izvēle kļūtu arī par vieglāko," **uzsver ZAAO valdes priekšsēdētājs Gints Kukainis.**

ZAAO atkritumu apsaimniekošanas reģionā iedzīvotāji nolietoto elektrotehniku pārstrādei var nodot sev tuvākajā EKO laukumā:

- **Augšlīgatnē, Dārza ielā 8**
- **Cēsis, Lapsu ielā 19**
- **Priekuļos, Dārza ielā 10**
- **Taurenas pagastā, "Nēķins"**
- **AEC "Daibe", Stalbes pagastā**

EKO laukumos nododamajiem atkritumu veidiem un darba laikiem pieejama ZAAO tīmekļvietnē, sadaļā EKO laukumi.

Aptauja veikta sadarbībā ar "Norstat" šī gada oktobrī, aptaujājot tiešsaistē 1006 Latvijas iedzīvotājus vecumā no 18 līdz 74 gadiem.